

Een gepensioneerde moet kunnen beschikken over een inkomen om hem of haar in staat te stellen de levensstandaard die tijdens de actieve loopbaan werd genoten grotendeels verder te zetten. De vervangingsratio geeft aan in welke mate dit doel wordt gerealiseerd.

Uitdagingen voor de overheidspensioenen (3)

Vervangingsratio

De vervangingsratio kan op verschillende manieren worden berekend: door het pensioenbedrag te vergelijken met de refertewedde (dit geeft een idee van de daling van het inkomen op het moment van pensionering) of door het pensioenbedrag te vergelijken met de gemiddelde wedde of nog door macro-economisch het gemiddelde pensioenbedrag te vergelijken met de gemiddelde wedde van de actieven.

Vervangingsratio's voor de overheidspensioenen

Vervangingsratio's Cijfers 2004	Administratie		Onderwijs	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Pensioen/refertewedde	59,9 %	51,9 %	66,3 %	65,7 %
Pensioen/gemiddelde wedde	73,0 %	68,2 %	76,2 %	81,8 %
Gemiddeld pensioen/gemiddelde wedde	74,5 %	60,6 %	73,4 %	77,1 %

Let op: er zijn verschillen naar gelang iemand op 65 jaar wordt gepensionerd of op een vroegere leeftijd.

De vervangingsratio's in het onderwijs liggen hoger dan in de administraties. Dit kan onder meer worden verklaard doordat er in de administraties meer personeelsleden zijn met een gemengde loopbaan.

De Studiecommissie voor de vergrijzing komt in haar verslag 2007 tot volgende projectie:

Bruto vervangingsratio	2004	2010	2020	2030
Administratie				
■ mannen	74,5 %	71,0 %	68,4 %	67,7 %
■ vrouwen	60,6 %	59,4 %	60,3 %	61,2 %
Onderwijs				
■ mannen	73,4 %	72,6 %	71,8 %	71,1 %
■ vrouwen	77,1 %	76,6 %	76,2 %	75,9 %

De vergelijking van vervangingsratio's is niet gemakkelijk te maken. Er moet met te veel verschillen in de situaties rekening gehouden worden.

Budgettaire gegevens

De meest recente evolutie van de uitgaven voor de pensioenen:

Miljoen euro	2006	2007	2008 Begroting
Werknemersstelsel	15.053,4	15.556,3	16.479,5
Overheidssector	8.273,9	9.502,6	10.168,7
Zelfstandigen	2.192,3	2.306,1	2.473,0
Inkomensgarantie ouderen	286,9	355,5	372,0

Bron: Beleidsbrief van de minister van Pensioenen, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Sessie 52, doc. 0995/005 p. 52. P.m.: De indexering is telkens begrepen in deze cijfers.

In het werknemersstelsel wordt de recente kostenevolutie aangestuurd door de demografie en het effect van de hervorming van 1997 waarbij de pensioenleeftijd voor vrouwen wordt opgetrokken.

Voor de overheidssector wordt de evolutie sterk beïnvloed door de toename van het aantal gepensioneerden en de ten laste neming van de pensioenen van de NMBS.

De pensioenkost

Meestal gaat men hierbij uit van een macro-economische benadering over de globale pensioenkost en de demografische evolutie.

In % BBP	2006	2012	2030	2006-2030
Pensioenen	8,9	9,4	12,5	3,6
■ werknemersregeling	5,0	5,2	7,3	2,3
■ zelfstandigen	0,7	0,7	0,9	0,2
■ overheid	3,2	3,4	4,4	1,2
Gezondheidszorg	7,0	7,8	9,2	2,2
Arbeidsongeschiktheid	1,2	1,3	1,1	-0,1
Werkloosheid	2,1	1,8	1,2	-0,9
Bruggpensioenen	0,4	0,4	0,4	0,0
Kinderbijslag	1,6	1,5	1,3	-0,4
Anderen sociale uitgaven	1,6	1,4	1,6	0,0
Totaal	22,9	23,8	27,3	4,4

Studiecommissie voor de vergrijzing - verslag 2007.

Uit eerdere berekeningen van de Studiecommissie voor de Vergrijzing blijkt dat de pensioenuitgaven voor het overheidspersoneel tot 2010 eerder dalen in het aandeel van het BBP, ondanks de grote instroom van nieuw gepensioneerden.

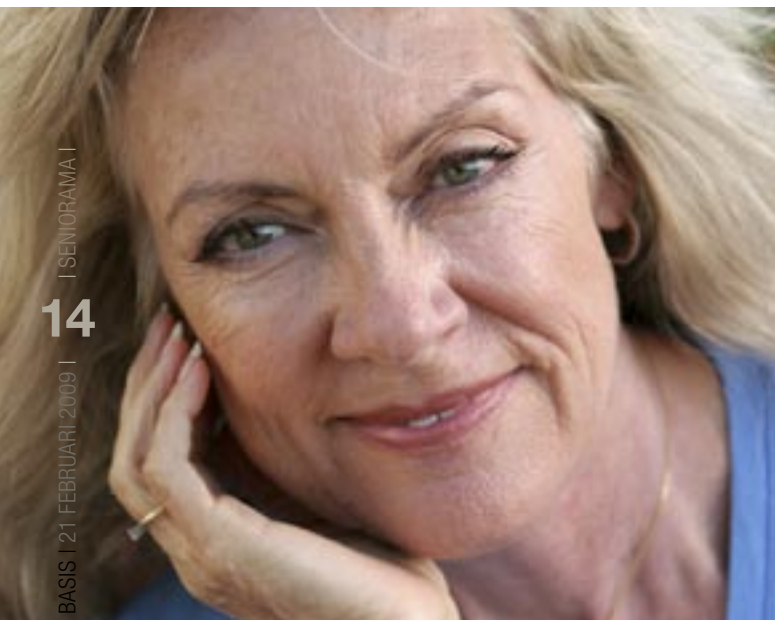
Die daling situeert zich vooral in de sector 'administratie' en door de daling van het aantal gepensioneerden bij het ministerie van Defensie.

Dat komt omdat de oudste gepensioneerden, met de hoogste pensioenbedragen, het pensioenbestand verlaten. Dat doet het gemiddelde pensioenbedrag van de resterende groep dalen.

De groei tot 2030 voor het stelsel overheidspersoneel wordt door de Studiecommissie geschat op gemiddeld 1,63% voor de mannen en 2,12% voor de vrouwen. Er is immers een sterke groei van het gemiddeld pensioenbedrag voor vrouwen (toenemende vervrouwelijking personeel en vrouwen hebben langere loopbanen dan vroeger).

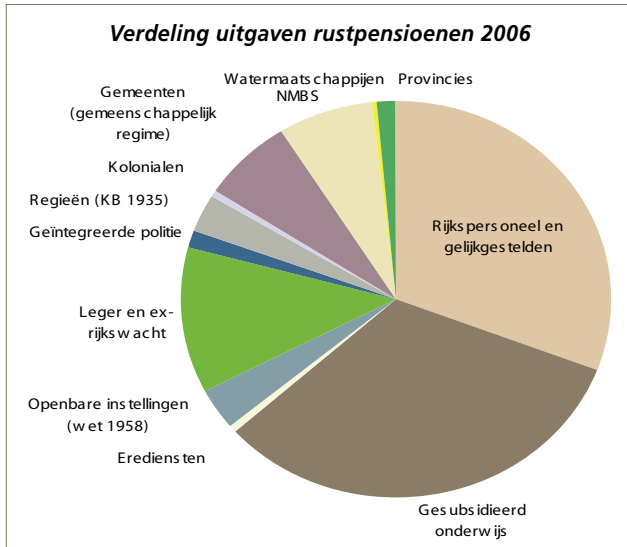
Daarnaast is er een verlaging van de uitstroom: de vervrouwelijking van de pensioengerechtigden verlengt de gemiddelde duur van de pensionering (langere levensduur).

In de evolutie van de kosten zal er een vermindering zijn van het aantal overlevingspensioenen (meer vrouwen bouwen zelf een rustpensioen op) en zal het gemiddelde bedrag eveneens verminderen.

Verdeling van de pensioenuitgaven in de overheidssector per sector (gegevens 2006):

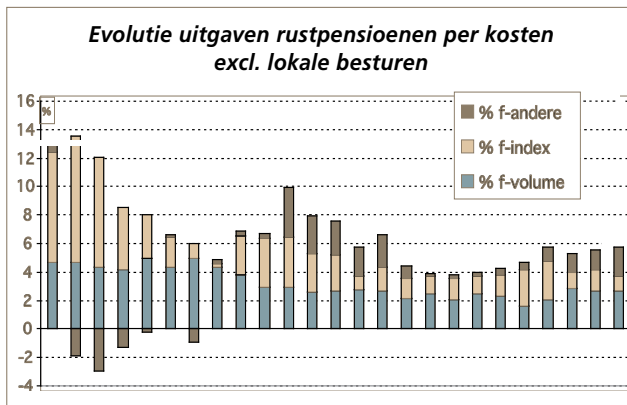
- de rustpensioenen beslaan 7.757,8 miljoen euro,
- de overlevingspensioenen 1.486,6 miljoen euro.

Kostenfactoren

De gegevens die PDOS publiceert laten toe de evolutie van de pensioenuitgaven op te splitsen volgens 3 kostenfactoren: het aantal gepensioneerden (volume), de weerslag van de indexatie en andere factoren (perequatie en wijzigingen in wetgeving).

Op basis daarvan komen we voor de rustpensioenen tot onderstaand beeld.

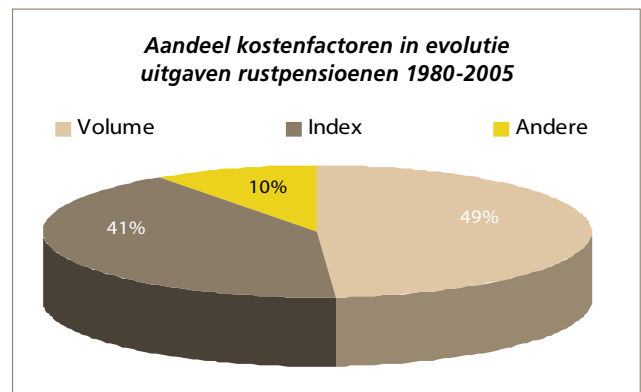

Het stijgingsritme van de pensioenuitgaven voor het overheidspersoneel toont sedert het begin van de tachtiger jaren een eerder dalende trend. Dit is vooral het gevolg van de doorslaggevende rol die de inflatie (indexatie) speelde in de evolutie van de uitgaven.

Het aantal gepensioneerden als kostenfactor loopt eerder terug (ruim 4% begin jaren '80, tot 2 à 3% sinds 1999). Rekening houdend met de leeftijdsstructuur van het overheidspersoneel houden we er rekening mee dat de komende jaren dit aandeel opnieuw zal toenemen.

Enkele 'andere factoren':

In de jaren '80 zijn ingrepen gedaan die de pensioenkost met zowat 7,25% hebben gedrukt (indexsprongen, invoering solidariteitsbijdrage, ...). Begin van de negentiger jaren is er het effect van het hernemen van de loonsonderhandelingen met gevolgen voor de perequatie. Perequatie en reglementaire bijsturingen op basis van de conventies (verbeteren minima, aanpassingen vakantiegeld, ...) hebben een groter effect gehad dan de indexatie.

Over de aangegeven periode is de toename van de pensioenuitgaven voor de helft te verklaren door de toename van het aantal gepensioneerden, voor 40% door de indexatie en voor iets minder dan 10% door reglementaire aanpassingen en de perequatie.

De evolutie van de pensioenuitgaven tijdens de afgelopen 25 jaar is voor meer dan 90% te verklaren door normale factoren en ontwikkelingen.

RM

Een frisse eeuweling

De gids op maatschappelijk gebied, het kaderblad van het ACW, de Christelijke Arbeidersbeweging, is aan zijn honderdste jaargang begonnen.

Volgens van Dale zou 'gids' afkomstig zijn van *gadzo*, zigeunertaal voor 'een zigeunervrouw die het terrein verkent'. In 1643 zou 'gids' al gebruikt zijn voor 'spionnen'. *De gids op maatschappelijk gebied* is dus een spionne

die het sociaal domein aftast. *De gids* is een 64-bladzijden tellend opinieblad dat de brug slaat tussen de weekbladen en de academische wereld. En daarmee biedt het blad *the best of both worlds*: actuele en relevante thema's op diepgaande maar leesbare leest.

De gids is het grootste opiniemaandblad in zijn genre, maar blijft ook een goedkoop tijdschrift. Een los nummer kunt u al bestellen voor 4,85 euro. Voor een jaarabonnement (10 nummers) betaalt u 26,50 euro. Studenten betalen 23 eu-

ro. Instellingen zoals universiteiten en bibliotheken betalen 38,85 euro. Groepsabbonementen – vijf abonnementen op één adres – kosten 24 euro.

Interesse? Schrijf, bel of mail naar Garant Uitgevers nv, Somersstraat 13-15, 2018 Antwerpen, tel.: 02-231 29 00, uitgeverij@garant.be. De redactie is te bereiken op degids@acw.be, tel.: 02-246 37 56, of postbus 20, 1031 Brussel. Meer info op www.acw.be/degids.